

organizacyjne; infrastruktura finansowa (przepływy środków na realizację zadań w ramach współpracy); infrastruktura rzeczowa.

4. Podsumowanie.

Przyjęcie modelu współpracy pomiędzy NGO a Samorządem Lokalnym może wspomóc wdrażanie Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Poprzez syntetyczne ujęcie założeń modelowych współpracy opisano obszary dotychczasowych działań, które w mniejszym bądź większym zakresie korespondują z zapisanymi w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych dziedzinami życia społecznego co może być wskazówką do pełnego wdrażania tak istotnego dokumentu.

Anna WASILUK

Politechnika Białostocka, Białystok, Polska

ZAUFANIE I WSPÓŁPRACA W WARUNKACH FUNKCJONOWANIA GOSPODARKI OPARTEJ NA KLASTRACH⁵¹

Komisja Europejska inicjując politykę rozwoju innowacji w połowie lat 90-tych XX wieku, już w pierwszych pilotażowych projektach uwzględniała możliwość aktywnego wspierania klastrów regionalnych, jako jednego ze sposobów przyczyniania się do rozwoju innowacji wśród małych i średnich przedsiębiorstw. Debatę na temat roli klastrów w gospodarce regionalnej nasiliła Strategia Lizbońska. W 2006 roku Komisja Europejska w swoim komunikacie „Praktyczne wykorzystanie wiedzy – szeroko zakrojona strategia innowacyjna na rzecz UE” zwróciła uwagę na znaczenie polityki klastrowej oraz rolę klastrów w Programach Operacyjnych na lata 2007-2013. W tym samym roku powstała inicjatywa „European Cluster Alliance” w ramach PRO INNO Europe, jako platforma współpracy ponad 50 przedstawicieli różnych podmiotów regionalnych, krajowych i europejskich. Kilka miesięcy później, w kwietniu 2007 roku, Komisja Europejska w Zielonej Księdze dotyczącej przyszłości Europejskiego Obszaru Badawczego zaleciła krajom członkowskim wspieranie budowania specjalizacji regionalnych, w szczególności poprzez tworzenie i rozwój klastrów napędzanych wiedzą tzw. „klastrów intensywnych naukowo”. W październiku 2007 roku podpisano „European Cluster Memorandum”, które podkreśla istotę klastrów dla europejskiej gospodarki oraz dla rozwoju innowacji.

W minionych latach kraje członkowskie z mniejszym lub większym skutkiem próbowały wdrożyć kolejne programy wsparcia dla klastrów. Powstały odgórne inicjatywy klastrowe, kierowane przez agencje rozwoju, uczelnie wyższe i inne agencje rządowe. Pojawiały się również oddolne inicjatywy w postaci stowarzyszeń, fundacji lub też podmiotów prawnych działających na zasadach rynkowych. W minionych latach powstawały i „znikały” setki inicjatyw klastrowych. Brak środków – często oznaczający nieumiejętność funkcjonowania bez wsparcia publicznego, zmniejszające się zainteresowanie ze strony liderów gospodarczych lub brak podejścia rynkowego w istniejących strukturach często okazywał się być zabójczy.

Polskie klastry to struktury wciąż młode i kruche (większość z nich działa od niedawna, często w związku z otrzymanym dofinansowaniem na ich rozwój). Powodów słabych efektów rozwoju klastrów w Polsce trzeba szukać nie tyle w warunkach organizacyjno-prawnych czy finansowych, ale w otoczeniu kulturowym.⁵² Nie ulega wątpliwości, że tak naprawdę największym wyzwaniem dla większości z nich jest budowanie kapitału społecznego, czyli zaufania pomiędzy członkami klastra, które może zaowocować rzeczywistym ich rozwojem i zbudowaniem trwałej przewagi konkurencyjnej.

Klastry są zeterminowane interakcjami odbywającymi się między ludźmi i podmiotami tworzonymi i kierowanymi również przez ludzi. To ludzie decydują o tym, na ile są otwarci wobec innych, czy chcą dzielić się swoją wiedzą i pomysłami z innymi. Należy z całą stanowczością podkreślić, że to właśnie relacje międzyludzkie będą w przyszłości decydować o tym, na ile będzie można wykorzystać potencjał rozwojowy danego klastra. Podczas gdy o sukcesie pojedynczej firmy decydują

⁵¹ Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2010-2012 jako projekt badawczy N N114 293938.

⁵² Przykładowo w: Hołub-Iwan J., Małachowska M., Rozwój klastrów w Polsce. Raport z badań, Szczecin 2008.

zdolności zabezpieczenia jej własności intelektualnej, wiedzy o rynku itp., sukces klastrów jest wynikiem otwartych przepływów wiedzy, pomysłów, transakcji w obszarze komplementarnych umiejętności i dzielenia się innowacjami. Niezmiernie istotne zatem jest określenie poziomu obecnych relacji pomiędzy podmiotami, które pozwolą w przyszłości na podejmowanie konstruktywnych działań (czyli obecnego poziomu współpracy i zaufania) oraz określenie jego perspektywy rozwoju w przyszłości, a poza tym podjęcie próby określenia kto odgrywa rolę lidera i na ile jest on akceptowany przez innych, na ile korzysta on ze swojej pozycji, kto jest autorytetem.⁵³

Wyniki badań nad strukturami sieci, a klastry są ich odmianą, wskazują, że społeczne stosunki między poszczególnymi osobami, czyli ich kapitał społeczny, znacznie ułatwiają dostęp do ważnych zasobów i informacji. M.E. Porter wśród czynników sprzyjających rozwojowi klastrów wskazuje na mechanizmy organizujące oraz prowadzące do nawiązywania stosunków uzasadniając to tym, że przewaga klastrów polega w dużym stopniu na związkach i kontaktach istniejących pomiędzy poszczególnymi osobami i grupami.⁵⁴

Szereg przeprowadzonych badań wskazuje, że skłonność do współpracy polskich przedsiębiorstw między sobą, jak i ze sferą nauki oraz otoczeniem biznesu jest niska. Jak stwierdza J. Czapiński „brakuje nam kapitału społecznego i umiejętności współpracy. Brakuje zaufania zarówno między Polakami, jak i między państwem a biznesem.”⁵⁵

Anetta ZIELINSKA

University of Economics in Wrocław, Poland

MAIN METHODS OF NATURAL ENVIRONMENT VALORIZATION

The assessment of the natural environment components often serves to set environmental losses in money. It is quite difficult to give money value for many elements and components of natural environment. Money measures express in a clear and direct way a level of social engagement in an environmental issue and also a readiness of society members to pay for environmental good, in other words it measures the intensity of social preferences and a level of engagement in environmental issues. Certainly, these are not the best solutions, because money does not have such a strong dimension stance, as for example: physical or chemical unit measures applied in SI system. They are based on sample solutions or partly on very precise definition of a certain measure unit.

Unfortunately, money does not have such a precise definition and durable physical measure stance. Phenomena, which influence on the change of its values or spending power, as for example: inflation, forging or other change of metal content also carries on its valorization abilities (measuring). Taking into consideration a diversity of costs and benefits which are included in each cost-benefit analysis, currently there is not a possibility to apply other measures, which would substitute money measures in elements and components valorization of natural environment.

In subject literature, there is often applied a genre classification based on the criterion of the way of the natural environment valorization influence into direct and indirect. However, to distinguish direct and indirect methods of goods and environmental services assessment, is not clear. In an indirect approach, some distinguish also direct and indirect methods of observations and market research⁵⁶.

Methods of environment assessment:

1. Direct methods: contingent valuation method; travel costs method.
2. Indirect methods: hedonic method; human resources method; effect on production; preventive expenditure method and replacement cost method; safe minimum standard.

⁵³ M.in. na te aspekty zwracają również uwagę Palmén L., Baron M. szerzej w: Palmén L., Baron M., Przewodnik dla animatorów inicjatyw klastrowych w Polsce, PARP, Warszawa 2008, s. 76.

⁵⁴ Porter M.E., Porter o konkurencyjności, PWE, Warszawa, 2001, s. 282-283, 301, 334.

⁵⁵ Stodolak S., 1939, czyli polskie zwycięstwo, „Newsweek” 2012 nr 50.

⁵⁶ Por. M. Shechter, Wycena środowiska, [in:] H. Folmer, L. Gabel, H. Opschoor (red.), *Ekonomia środowiska i zasobów naturalnych*, Wyd. Krupski i S-ka, Warszawa 1996, p. 201.